

REGERINGEN

Regeringsbeslut

II:3

2011-02-03

S2011/1233/FST (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om förstudie inför utveckling av kunskapsstöd, metodutveckling och vägledning för socialtjänstens arbete med våldsutövare

Regeringens beslut

Socialstyrelsen får i uppdrag att göra en förstudie för att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas inom den närmsta treårsperioden för att utveckla metoder, kunskapsstöd och vägledning till socialtjänsten för insatser till våldsutövare samt en verksamhetsnära manual för socialtjänstens insatser för denna målgrupp.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2011. För uppdraget får Socialstyrelsen disponera 1 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13, anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 8.

Ärendet

Den 1 juli 2007 ändrades socialtjänstlagen (5 kap. 11 § SoL) så att socialnämndens ansvar för att ge stöd och hjälp till brottsoffer, främst till våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld, framgår tydligare. Socialstyrelsen har inom ramen för genomförandet av handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer haft i uppdrag att ta fram kunskapsstöd till socialtjänsten för att ge vägledning åt kommunerna i tillämpningen av socialtjänstlagen. Socialstyrelsen presenterade i december 2009 allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld (SOSFS 2009:22) för att stödja kommunerna i sitt arbete.

Inom socialtjänsten och i andra verksamheter arbetar man i dag med olika metoder för män som utövar våld. Insatser som riktar sig till våldsutövande män är en viktig del i arbetet för att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor. Socialtjänsten har ett ansvar för att se till att hela familjen får den hjälp och det stöd som respektive person behöver.

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att utvärdera metoder och arbetssätt i socialtjänstens arbete med våldsutövande män. I juni 2010 presenterades en utvärdering av behandling av män som utövar våld i nära relationer. Utvärderingen visar att många män som sökte sig till behandling minskade sitt våld under uppföljningstiden, som var ett år. Männens psykiska hälsa förbättrades också och alkohol- och narkotikabruket minskade. I utvärderingen framgår också att de åtta utvärderade verksamheterna endast sparsamt dokumenterade männens förändringar, sina egna behandlingsmetoder och metoder för att skapa säkerhet för de våldsutsatta kvinnorna och deras barn. En slutsats var att verksamheterna behöver utveckla sin dokumentation och uppföljning av insatserna. Socialstyrelsen redovisade i december 2010 uppdraget att utvärdera socialtjänstens insatser till våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld. Utvärderingarna har genomförts av två forskargrupper. I den utvärdering som behandlar stöd till barn som bevittnar våld (Broberg m.fl. 2010) framgår bl.a. att strukturerade riskbedömningar sällan genomförts trots att barnet haft regelbundet umgänge med en pappa som utsatt en mamma och ibland även barnet för våld och att kunskapen om modeller för strukturerade riskbedömningar därför behöver förbättras.

Närmare om uppdraget

Regeringen vill att det utvecklas kunskapsbaserade och mer enhetliga metoder och arbetssätt som kan användas i socialtjänsten vid insatser för våldsutövare, främst män som utövar våld. De metoder som utvecklas ska beakta kvinnors och barns trygghet och säkerhet. Regeringen bedömer utifrån genomförda utvärderingar att det behövs metodutvecklingsarbete på området och att det bör tas fram en vägledning till socialtjänsten för insatser till våldsutövare.

Socialstyrelsen får därför i uppdrag att göra en förstudie för att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas inom den närmsta treårsperioden för att utveckla metoder, kunskapsstöd och vägledning till socialtjänsten för insatser till våldsutövare samt en verksamhetsnära manual för socialtjänstens insatser för denna målgrupp. Samråd ska ske med berörda myndigheter som Kriminalvården, Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU). Uppdraget ska i relevanta delar samordnas med de nationella insatser som aviseras i överenskommelsen mellan regeringen och SKL om stöd till en evidensbaserad praktik. Förstudien ska inkludera:

- en översikt av olika behandlingsmetoder för våldsutövare samt erfarenheter av metodernas spridning. Översikten ska inkludera erfarenheter och kunskaper av ackreditering av IDAP (Integrated Domestic Abuse Programme) inom kriminalvården i Sverige. Översikten ska även inkludera erfarenheter och kunskaper från andra behandlingsmetoder som används i Sverige, USA, Kanada, Storbritannien och Norge. Översikten ska också inkludera modeller

för och erfarenheter av spridning inom socialtjänsten, kriminalvården och psykiatrin i dessa länder.

- en översikt av olika metoder för risk- och säkerhetsbedömningar för de utsatta kvinnorna och barnen, s.k. partnerkontakt samt effekter av dessa. Även denna översikt ska inkludera erfarenheter och kunskaper inom IDAP samt andra metoder i Sverige. Man ska även inkludera andra metoder för partnerkontakt i USA, Storbritannien, Kanada och Norge.

Redovisningen ska, utöver förstudien, innehålla förslag på vilka åtgärder, inklusive kunskapsstöd och metodutveckling, som skulle behöva genomföras för att Socialstyrelsen inom en treårsperiod ska kunna ta fram en vägledning till socialtjänsten för insatser till våldsutövare samt en verksamhetsnära manual till socialtjänsten. Förslagen ska innehålla exempel på åtgärder för utvecklingsarbete vad gäller metoder och arbetsätt för socialtjänstanknutna verksamheter samt risk- och säkerhetsbedömningar för de utsatta kvinnorna och barnen s.k. partnerkontakt. Redovisningen ska även inkludera förslag till åtgärder för att stödja utvecklingen av lokal uppföljning. Socialstyrelsen ska överväga möjligheten att utveckla pilotprojekt för att systematiskt dokumentera och utvärdera metoder och arbetsätt. Vidare ska redovisningen innehålla en möjlig tidsplan samt en bedömning av kostnaderna för staten för genomförandet av de föreslagna åtgärderna. Om förslagen påverkar kostnaderna för landstingen eller kommunerna ska även en bedömning av dessa kostnader redovisas.

Regeringen avser att återkomma med uppföljningsuppdrag gällande kunskapsstöd och metodutveckling som bygger på redovisningen av förstudien.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Jessica Lundahl

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet/Budgetavdelningen
Justitiedepartementet/Polisavdelningen
Justitiedepartementet/Kriminalpolitiska enheten
Utbildningsdepartementet/Jämställdhetsenheten
Utbildningsdepartementet/Enheten för ungdomspolitik och det civila
samhället
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Regeringskansliets internrevision
Länsstyrelserna
Rikspolisstyrelsen
Kriminalvården
Rättsmedicinalverket
Statens beredning för medicinsk utvärdering
Sveriges kommuner och Landsting